

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ЛЮТОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF LYUTOV v. UKRAINE)**

(Заява № 32038/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

11 грудня 2008 року

ОСТАТОЧНЕ

11/03/2009

Це рішення може підлягати редакційним виправленням.

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі

Government
of Canada

Gouvernement
du Canada

*Переклад здійснено у рамках проекту «Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя»,
що впроваджується Координатором проектів ОБСЄ в країні за фінансової підтримки уряду Канади*

У справі «Лютов проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пер Лоренсен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Райт Марусте (Rait Maruste),
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Володимир Буткевич (Volodymyr Butkevych),
Рената Єгер (Renate Jaeger),
Марк Віллігер (Mark Villiger),
Мірьяна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska), *судді*,

та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *секретар секції*,

після обговорення в закритому судовому засіданні 18 листопада 2008 року постановляє таке рішення, ухвалене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 32038/04) проти України, поданою 16 серпня 2004 року до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (надалі – Конвенція) громадянином України паном Сергієм Івановичем Лютовим (надалі – заявник).

2. Уряд України (надалі – Уряд) представляв його уповноважений – пан Ю. Зайцев.

3. 9 листопада 2007 року Голова п'ятої секції вирішив повідомити Уряд про заяву. Також одночасно було прийнято рішення щодо прийнятності та суті заяви (пункт 3 статті 29).

ФАКТИ**ОБСТАВИНИ СПРАВИ**

4. Заявник, пан Сергій Іванович Лютов, народився у 1956 році і проживає в м. Горлівка, Україна.

5. 22 листопада 1993 року із заявником стався нещасний випадок на виробництві, внаслідок якого він отримав численні опіки. 24 листопада 1993 року роботодавець заявника, ВАТ «Трест «Артемшахтобуд» (надалі – компанія), склала акт про нещасний випадок, у якому зазначила, що нещасний випадок стався частково з вини заявника.

6. У 1994 році заявник отримав інвалідність середнього ступеня тяжкості. Компанія виплатила заявнику разову грошову допомогу та призначила йому щомісячну компенсацію у зв'язку з втратою заробітку.

7. У травні 1995 року заявник звернувся до Микитівського районного суду м. Горлівки з позовом до компанії про визнання відсутності вини заявника в нещасному випадку, перерахунок сум вищезгаданих платежів і відшкодування йому збитків, завданих неправильним розрахунком. Заявник також вимагав відшкодування моральної шкоди, заподіяної йому внаслідок нещасного випадку. 4 грудня 1995 року суд частково задовольнив вимоги заявника.

8. 28 березня 1996 року заступник прокурора Донецької області вніс до президії Донецького обласного суду протест на вищезгадане рішення. 10 квітня 1996 року президія

Донецького обласного суду задовольнила протест, скасувала вищезгадане рішення і направила справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

9. 22 липня 1996 року Микитівський районний суд м. Горлівки частково задовольнив вимоги заявника. Заступник голови Донецького обласного суду вніс до президії Донецького обласного суду протест на це рішення. 11 листопада 1998 року рішення було скасовано і справу було направлено на новий розгляд до суду першої інстанції, зокрема на тій підставі, що судом першої інстанції було допущено помилку при розрахунку сум, що мають бути виплачені заявнику.

10. 11 липня 1999 року Микитівський районний суд м. Горлівки частково задовольнив вимоги заявника. Компанія подала апеляційну скаргу на це рішення. 24 січня 2000 року Донецький обласний суд скасував це рішення на тій підставі, що судом першої інстанції було допущено помилку при розрахунку сум, що мають бути виплачені заявнику. Тому справу було передано на новий розгляд до суду першої інстанції.

11. 7 червня 2000 року Микитівський районний суд м. Горлівки частково задовольнив вимоги заявника. Компанія подала апеляційну скаргу на це рішення. 13 листопада 2000 року Донецький обласний суд скасував рішення від 7 червня 2000 року на тій підставі, що судом першої інстанції було допущено помилку при розрахунку сум, що мають бути виплачені заявнику. Тією самою ухвалою апеляційний суд направив справу до суду першої інстанції.

12. У квітні 2001 року заявник подав до суду додаткову вимогу, в якій просив суд внести зміни до акта від 24 листопада 1993 року.

13. 17 січня 2001 року заявник подав до Апеляційного суду Донецької області клопотання про передачу його справи на розгляд до іншого суду.

14. 6 березня 2002 року Апеляційний суд Донецької області як суд першої інстанції розглянув справу заявника і частково задовольнив його вимоги.

15. У зв'язку з тим, що апеляційний суд не задовольнив вимоги заявника у повному обсязі, 27 травня 2002 року заявник подав касаційну скаргу на це рішення. Відповідно до законодавства, чинного на час розгляду справи, касаційну скаргу було подано до суду першої інстанції, який мав перевірити її на відповідність процесуальним нормам.

16. Відповідно до матеріалів, наданих Урядом, 23 жовтня 2003 року Верховний Суд України відмовив у прийнятті касаційної скарги заявника до розгляду на тій підставі, що заявник не дотримався процесуальних формальностей, встановлених чинним законодавством України.

17. 3 грудня 2002 року апеляційний суд поновив строк на касаційне оскарження, і касаційну скаргу заявника було передано до Верховного Суду України.

18. 14 квітня 2004 року Верховний Суд України залишив у силі рішення суду апеляційної інстанції.

19. Присуджену суму було виплачено 8 липня 2004 року.

20. Відповідно до матеріалів, наданих Урядом, приблизно з сорока трьох судових засідань, запланованих на період з листопада 1998 року по квітень 2004 року, дев'ять було відкладено у зв'язку з неявкою представника відповідача або за його клопотанням. Одне було відкладено у зв'язку з неявкою обох сторін. Чотири було відкладено у зв'язку з неявкою адвоката заявника; два було відкладено у зв'язку з неявкою заявника або за його клопотанням. Одне судове засідання було відкладено у зв'язку з хворобою судді. У процесі розгляду справи, що належала до компетенції Суду, заявник тричі заявляв клопотання про передачу його справи до іншого суду.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

21. Заявник скаржився, що тривалість провадження у його справі є несумісною з вимогою «розумного строку», встановленою пунктом 1 статті 6 Конвенції, що передбачає таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...».

А. Прийнятність

22. Суд зазначає, що ця скарга заявника не є явно необґрунтованою у значенні підпункту (а) пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона повинна бути оголошена прийнятною.

В. Суть

1. Період, що має бути взятий до уваги

23. Заявник подав позов до суду в травні 1995 року, проте компетенція Суду *ratione temporis* охоплює лише період після 11 вересня 1997 року, коли Конвенція набула чинності для України. Однак, оцінюючи розумність тривалості провадження після 11 вересня 1997 року, слід взяти до уваги стан провадження на той час (див. рішення у справі «Мілошевіч проти колишньої Югославської Республіки Македонія» (*Milosevicia v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*), № 15056/02, п. 21, рішення від 20 квітня 2006 року).

24. Суд повторює, що бере до уваги лише ті періоди, коли справа справді перебувала на розгляді в судах, і не враховує при обчисленні проміжок часу з моменту прийняття остаточних та обов'язкових до виконання рішень і до моменту їх скасування в порядку надзвичайного провадження (див. рішення у справі «Маркін проти Росії» (*Markin v. Russia*) (dec.), № 59502/00, рішення стосовно прийнятності від 16 вересня 2004 року, та рішення у справі «Павлюлинець проти України» (*Pavlyulynets v. Ukraine*), № 70767/01, пп. 41-42, рішення від 6 вересня 2005 року). Тому період з 11 вересня 1997 року до 11 листопада 1998 року не може бути взятий до уваги.

25. Судове провадження закінчилося в квітні 2004 року, коли Верховний Суд України ухвалив остаточне рішення у справі заявника. Виконавче провадження в його цивільній справі було припинено протягом трьох місяців з моменту, коли рішення від 6 березня 2002 року стало остаточним.

26. Суд нагадує, що судовий розгляд та виконавче провадження є першою і другою стадіями єдиного провадження (див. рішення у справі «Скордіно проти Італії» (*Scordino v. Italy*) (№ 1) [Велика Палата], № 36813/97, п. 197, ЄСПЛ 2006-...). Таким чином, виконавче провадження не повинно відокремлюватись від судового, і вони мають бути розглянуті в сукупності (див. рішення у справі «Естіма Хорхе проти Португалії» (*Estima Jorge v. Portugal*), п. 35, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-II, рішення від 21 квітня 1998 року та рішення у справі «Сіка проти Словаччини» (*Sika v. Slovakia*), № 2132/02, пп. 24-27, рішення від 13 червня 2006 року).

27. Суд вважає, що провадження у справі заявника закінчилось повним виконанням рішення суду, винесеного на користь заявника. Суд зазначає, що тривалість виконавчого

провадження у справі заявника становила три місяці, і періодів бездіяльності з вини національних органів влади не виявлено. Тривалість розгляду справи, що належала до компетенції Суду, становила п'ять років і п'ять місяців.

2. Розумність тривалості провадження у національних судах

28. Уряд заперечив скарги заявника, стверджуючи про відсутність значних періодів бездіяльності з вини держави. Він зазначив, що справа була складною і судові органи діяли з належною ретельністю. На думку Уряду, сторони були відповідальні за кілька затримок у провадженні, зокрема вони заявляли численні клопотання щодо витребування додаткових документів та отримання експертних висновків, не з'являлись у судові засідання в національних судах. Уряд також стверджував, що заявник не дотримався встановлених законодавством процесуальних формальностей, коли подавав свої скарги до судів вищих інстанцій. Далі Уряд заявив, що заявник затримав судовий розгляд справи, подавши клопотання про передачу його справи до іншого суду. Зрештою Уряд зауважив, що тривалість судового розгляду справи заявника не була нерозумною.

29. Заявник не погодився з цим.

30. Суд повторює, що розумність тривалості провадження необхідно оцінювати у світлі обставин справи та з урахуванням таких критеріїв, як складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади, а також важливість предмета розгляду для заявника (див., серед багатьох інших джерел рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [Велика Палата], № 30979/96, п. 43, ЄСПЛ 2000-VII).

31. Суд вважає, що справа не була особливо складною, хоча й існували деякі труднощі з розрахунком сум, які належало виплатити заявникові.

32. Щодо питання важливості предмета спору для заявника Суд зазначає, що після того, як із заявником стався нещасний випадок на виробництві, заявник зазнав тяжких травм і отримав інвалідність. Суми, що мали бути йому виплачені, безсумнівно, були для нього важливими (див. рішення у справі «Літвінюк проти України» (*Litvinyuk v. Ukraine*), № 9724/03, п. 47, рішення від 1 лютого 2007 р.).

33. Стосовно поведінки сторін Суд дійшов висновку, що поведінка самої заявниці не могла позначитися на загальній тривалості провадження у національних судах.

34. Суд зазначає, що основною причиною затримки було те, що справа неодноразово направлялася на новий розгляд внаслідок недостатнього її аналізу судом першої інстанції (див. пункти 9-13 вище). Він повторює, що неодноразове повернення справи на новий розгляд у межах одного провадження може свідчити про існування серйозних недоліків у національній судовій системі (див. рішення у справі «Верцишевська проти Польщі» (*Wierciszewska v. Poland*), № 41431/98, п. 46, рішення від 25 листопада 2003 року). Незважаючи на те, що Суд раніше відмовляв у розгляді деяких справ, що неодноразово направлялися на новий розгляд, зауважуючи при цьому, що судові органи діяли з належною ретельністю при розгляді складних справ (див. рішення у справі «Журба проти України» (*Zhurba v. Ukraine*) (dec.), № 11215/03, рішення стосовно прийнятності від 19 червня 2007 року, та рішення у справі «Беспалов проти України» (*Bespalov v. Ukraine*) (dec.), № 11484/05, рішення стосовно прийнятності від 15 січня 2008 року), він не вважає виправданим неодноразове направлення на новий розгляд цієї справи. Крім того, Суд вважає, що з вини національних органів влади сталися інші затримки (відкладення судових засідань у зв'язку з неявкою відповідача та розгляд касаційної скарги заявника Верховним Судом України).

35. Суд неодноразово визнавав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, що піднімали питання, аналогічні предмету розгляду у цій справі (див., наприклад, рішення у справі «Якименко проти України» (*Yakymenko v. Ukraine*), № 19142/03, пп. 32-39, рішення

від 29 травня 2008 року, рішення у справі «Павлюлинець проти України» (*Pavlyulynets v. Ukraine*), № 70767/01, пп. 49-50, рішення від 6 вересня 2005 року, та рішення у справі «Головко проти України» (*Golovko v. Ukraine*), № 39161/02, п. 50, рішення від 1 лютого 2007 року).

36. Вивчивши всі подані матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту або аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. Беручи до уваги прецедентну практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною і не відповідала вимозі «розумного строку».

Отже, було допущено порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

37. Заявник також скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції на незадовільний результат провадження у його справі. Він також скаржився за статтею 1 Протоколу № 1 на тривале невиконання рішення суду від 6 березня 2002 року, винесеного на його користь.

38. У своїх доводах, поданих в травні 2008 року, заявник скаржився, що, скасувавши остаточні та обов'язкові до виконання судові рішення від 4 грудня 1995 року та 22 липня 1996 року, національні суди порушили його права, гарантовані пунктом 1 статті 6 Конвенції та статтею 1 Протоколу № 1.

39. Проте, уважно дослідивши доводи заявника у світлі всіх наявних матеріалів та настільки, наскільки оскаржувані питання належать до його компетенції, Суд робить висновок, що ці доводи не розкривають жодних ознак порушення прав та свобод, передбачених Конвенцією.

40. Таким чином, цю частину заяви слід оголосити неприйнятною як таку, що є явно необгрунтованою відповідно до пунктів 1, 3 і 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСОВУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

41. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

42. Заявник вимагав 7 000 євро відшкодування моральної шкоди.

43. Уряд вважав цю вимогу необгрунтованою та надмірною.

44. Суд визнає, що заявник зазнав певної моральної шкоди. Ухвалюючи рішення на засадах справедливості, Суд присуджує заявникові 800 євро на відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

45. Заявник не заявив жодних вимог щодо компенсації судових витрат. Тому Суд нічого не присуджує у цьому відношенні.

С. Пеня

46. Суд вважає за доцільне нараховувати пеню, виходячи з розміру граничної кредитної ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

НА ЦИХ ПІДСТАВАХ СУД ОДНОГОЛОСНО:

- 1. *Оголошує* скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту скарг у заяві – неприйнятними.**
- 2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.**
- 3. *Постановляє***
 - (а) що протягом трьох місяців від дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявникові 800 євро (вісімсот євро) на відшкодування моральної шкоди разом із будь-якими податками, що можуть нараховуватись на цю суму; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) що після закінчення зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток у розмірі граничної кредитної ставки Європейського центрального банку, що діятиме в цей період, плюс три відсоткові пункти.
- 4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.**

Вчинено англійською мовою і повідомлено в письмовій формі 11 грудня 2008 року відповідно до пунктів 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek)
Секретар

Пер Лоренсен (Peer Lorenzen)
Голова